

Nr 59.

Av herr **Westman m. fl.**, *angående sådan ändring i grundlag, att förtroendeämbetsmän icke må vara valbara till riksdagen.*

Enligt R. F. 35 § hava statsrådets ledamöter, presidenter och chefer för kollegier eller de i dessas ställe inrättade verk, justitiekanslern, cheferna för fångvården, lantmäteriet, statens järnvägstrafik, lots-, post-, telegraf- och tullverken samt skogsväsendet, expeditionschefer i statsdepartementen, överståthållaren, underståthållaren och polismästaren i huvudstaden, landshövdingar, vissa högre officerare m. fl. ämbetsmän förtroendesysslor, varifrån konungen må dem entlediga, när han prövar rikets tjänst det fordra.

Förtroendesysslor besättas efter kallelse, d. v. s. utan ansökning, och med hänsyn till skicklighet och ej till tjänsteår. Grundlagsstiftarnas mening har givetvis varit att genom tillskapandet av dessa förtroendesysslor tillförsäkra Kungl. Maj:t tillgång till en ständigt effektiv och objektiv sakkunskap. Denna avsikt äventyras emellertid genom den politisering av förtroendesysslorna, som i allt större utsträckning ägt rum under de senaste årtiondena. Staten offrar exempelvis årligen stora summor för att uppehålla de centrala ämbetsverken, bl. a. för att genom dessa kunna erhålla sakliga, opolitiska utredningar. I den mån generaldirektörer och likställda förtroendeämbetsmän taga säte och stämma i riksdagen göres denna tillgång till opartisk sakkunskap illusorisk och ärendena kunde lika så gärna med indragning av de centrala ämbetsverken handläggas i departementen. Med riksdagens nuvarande maktställning komma dessutom förtroendeämbetsmän, som tillika äro ledamöter av riksdagen, i ett helt annat förhållande till regeringen än som borde tillkomma dem enligt grundlagen. Detta gäller i lika hög grad t. ex. landshövdingar som generaldirektörer och likställda.

De bestämmelser, som meddelats rörande generaldirektörers och med dem jämställda verkchefers anställning, äro visserligen olika för olika fall, men utgå alla från den förutsättningen, att ämbetsverket helt kräver en arbetsduglig chefs fulla arbetskraft. Vad landshövdingarna beträffar bör beaktas den omständigheten, att de ofta överhoppas av olika slags uppdrag i en utsträckning, som gör det svårt för dem att på behörigt sätt utöva sin egentliga tjänst. Det torde utan vidare vara klart, att det måste möta svårigheter för en landshövding att på ett tillfredsställande sätt sköta länets angelägenheter, om han för fullgörande av riksdagsuppdrag nödgas vara borta från länet c:a fem månader av året. Även om möjlighet föreligger att då och då resa hem liksom att även i Stockholm handlägga en del av länets angelägenheter, kan det dock icke gå att på ett fullt nöjaktigt sätt fullgöra två så krävande uppgifter samtidigt. Det bör icke heller glömmas, att landshövdingens exempel, om han på grund av

viktiga uppdrag långa tider är frånvarande från residensstaden, kan påverka de underordnade tjänstemännen, liksom även behörig övervakning försvåras.

En synpunkt, som icke heller bör förbises, är att möjligheten för förtroende-ämbetsmän att tillhöra riksdagen torde befördra den högre ämbetsmannakårens rekrytering i olämplig omfattning ur de aktiva politikernas led, ett system som enligt vår mening icke förtjänar att uppmuntras.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande sådan ändring av grundlagen, att förtroendeämbetsmän icke må vara valbara till riksdagen.

Stockholm den 19 januari 1933.

K. A. Westman,
Brobygård.

Otto Wallén.

Georg Nyblom.

Emil Hultman.

Gustav Andersson,
Leabo.

K. A. Ryberg.

Ivar Pettersson.